

EL CENBN**Lectura de la tesi doctoral de Jacint Altimiras Roset**

El nostre soci i col·laborador Jacint Altimiras Roset va presentar la seva tesi doctoral en dia 17 de setembre de 2024 en la facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona. Felicitats !

Figura 1: *Jacint Altimiras*

RESUM

La comarca de l'Alt Urgell situada el nord-oest del Principat de Catalunya, és la segona comarca més extensa de Catalunya amb 1.447,5 km^2 i una població de 20.762 habitants a l'any 2023. La seva capital és la Seu d'Urgell.

Aquesta tesi doctoral consisteix en un estudi etnobotànic d'aquesta comarca del Pirineu català. El domini lingüístic català ha estat força ben prospectat des del punt de vista de l'etnobotànica, disciplina que estudia la relació entre societats humanes i plantes, i, en particular, l'àrea pirinenca, però la comarca indicada encara no havia sigut investigada, per la qual cosa hem volgut cobrir aquest buit de coneixement.

El mètode utilitzat ha sigut bàsicament l'entrevista etnobotànica semiestructurada, amb observació participant i amb consentiment informat previ. Les persones informants han estat localitzades pel mètode de bola de neu. Els testimonis de les plantes indicades per elles han estat dipositats a l'herbari BCN, del Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal de la Universitat de Barcelona i se n'han dipositat molts duplicats a l'herbari BC, de l'Institut Botànic de Barcelona.

Entre els anys 2009 i 2023, s'ha entrevistat 445 informants, 227 dones i 218 homes, d'entre 13 i 96 anys (mitjana 70,82), de 146 nuclis de població dels 19 municipis

de la comarca, sobre el coneixement i la utilització de plantes. S'ha obtingut informació sobre 688 tàxons pertanyents a 113 famílies botàniques. L'índex d'etnobotanicitat és de 26,63 %, la qual cosa indica que, aproximadament, un quart de la flora del territori és conegut, nomenat i usat per les persones informants. Les persones informants han reportat 2.587 fitònims (incloent-hi variants fonètiques) per a aquests tàxons, així com informació sobre usos medicinals de 352 tàxons (86 famílies), alimentaris de 296 tàxons (68 famílies) i d'altra mena de 287 tàxons (76 famílies).

A més, han estat recollides 385 barreges de plantes per a ús medicinal i 81 barreges de plantes per a ús alimentari. Amb aquestes dades, s'han elaborat els catàlegs etnoflorístics de l'Alt Urgell, un de tàxons i dos de barreges, un per a cadascuna de les modalitats esmentades.

Cal assenyalar també l'aplegada de 14 plantes que, per manca de material, no han pogut ser determinades, així com de 62 fongs (incloent-hi un líquen; amb 147 micònims) i quatre algues (amb dos ficònims); aquests materials no formen part dels catàlegs abans esmentats. De manera general, les famílies botàniques més reportades són les compostes (93 tàxons; 13,52 %), papilionàcies (61 tàxons; 8,87%), labiades (42 tàxons; 6,10%), gramínies (36 tàxons; 5,23%) i rosàcies (32 tàxons; 4,65%).

El factor de consens d'informants és 0,93, la qual cosa indica una alta coherència de les dades i dona força als resultats obtinguts. Els resultats indiquen, al territori estudiat i malgrat l'erosió del coneixement popular sobre la natura que es dona en tota societat industrialitzada, un saber tradicional sobre la biodiversitat vegetal molt elevat i que ara, un cop inventariat, serà preservat per a les generacions futures.

Jacint Altimiras Roset

Comunicació a la V Trobada de presentació d'Estudis de la Serralada Litoral Central i IX del Montnegre i el Corredor.

Figura 2: *Joan Devis, Rafaela Cáceres*

El passat dia 20 de novembre, Rafaela Cáceres, Investigadora de l'IRTA i Joan Devis, soci del CENBN van presentar el treball **“El compostatge de residus vegetals. Una eina per a la millora del medi ambient i la lluita contra el canvi climàtic”** a la V Trobada de presentació d'Estudis de la Serralada Litoral Central i IX del Montnegre i el Corredor.

El treball, realitzat en els horts de la cooperativa Conreu Sereny situats a Sant Jeroni de la Murtra, mostra la viabilitat de realitzar un compost en la pròpia explotació agrícola, i alhora, que aquest estigui format exclusivament per restes vegetals generats en la finca.

III convocatòria del Premi Joan Vicente Castells

Figura 3: *Guanyadors curs 2023-2024*

Per tercer any consecutiu el CENBN convoca el Premi Joan Vicente Castells als treballs de recerca, en l'àmbit de les ciències, dels alumnes de 2n de batxillerat dels instituts de Santa Coloma de Gramenet. Col·laboren en el Premi l'Ateneu Cooperatiu del Barcelonès Nord, el Centre Excursionista Puigcastellar, l'associació Bosc de Llum, el Museu Torre Balldovina i l'Ajuntament de la ciutat.

S'entreguen tres premis amb una petita dotació econòmica, lots de llibres i recompenses donades per les entitats col·laboradores. En aquesta convocatòria del 2024 es van presentar sis treballs.

El primer premi va ser per Aya Amezian de l'Institut Les Vinyes (tutora Silvia Ba-

llesta Giménez), pel treball “*Explorant els telers de la Neurobiologia: Les cèl·lules nervioses en els gliomes*”

El segon premi va ser per Zakaria Hamdaoui de l’Institut Puig Castellar (tutora Adoración Cañal), pel treball “*Programant el futur: La revolució dels agents intel·ligents i de les intel·ligències artificials*”

El tercer premi va ser per Junye Bai de l’Institut Puig Castellar (tutors Marc Gómez Llenas i Jaime Morcillo Puig), pel treball “*Fer el cub de Rubik, automàtic?*”

Continuen els treballs de catalogació de material paleontològic.

Figura 4: Treballs de revisió

Un any més els nostres socis Josep Escobar, Xavi Fonollà i Miquel Garrobé continuen els seus treballs de catalogació i ordenació de materials de paleontologia i malacologia dipositats en el Centre.

En el seu treball diari han revisat més de 300 mostres d'èpoques i jaciments diferents.